

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MPŠRR) BR. 16/2013

Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja,

U skladu sa članovima 37, 43, 44, 50, 53, 54, i 71, zakona br. 04/L-091 za Stočarstvo, (Službeni glasnik Republike Kosova br. 25/8 juli 2013), članom 8 stav 1.4 uredbe br. 02/2011 za oblasti upravne odgovornosti kancelarije Premijera i Ministarstava kao i člana 38 stav 6 uredbe o radu Vlade br. 09/2011 (Službeni glasnik br. 15, 12.09.2011),

Izdaje:

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO MPŠRR - Br. 16/2013
ZA REPRODUKCIJU DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Član 1
Svrha

Ovim se administrativnim uputstvom određuju uslovi za licenciranje uvoznika i proizvođača reproduktivnog materijala, uslovi skladištenja, procedure uvoza, kontrola kvaliteta, standardi, overavanje i evidencija reproduktivnog materijala koji se stavlja u promet, licenciranje veštačkih inseminatora kao i overavanje muških grla koji se koriste za prirodne reprodukcije.

Član 2
Definicije

1. Izrazi korišćeni u ovom administrativnom uputstvu imaju sledeće značenje:
  - 1.1. **Grla za reprodukciju** – su životinje na farmi **muškog i ženskog roda** koje ispunjavaju kriterijume za reprodukciju ili za proizvodnju materijala za reprodukciju.
  - 1.2. **Veterinarske ordinacije** – su poslovni subjekti licencirani od strane Agencije za hranu i veterinarstvo (AHV) za stručne veterinarske usluge.
  - 1.3. **Veštački inseminatori** – su osobe osposobljene za vršenje veštačke inseminacije, poljoprivrednici, veterinarski tehničari licencirani od strane Ministarstva i veterinari licencirani od strane AHV-a.

- 1.4. **Uvoznik reproduktivnog materijala** – jeste fizičko i pravno lice licencirano za uvoženje reproduktivnog materijala.
- 1.5. **Reproduktivni materijal** – podrazumeva grla za reprodukciju domaćih životinja, sperme, ovule, priplodna jaja i embrioni koji se koriste za reprodukciju životinja farme.
- 1.6. **Višedelne domaće životinje** – domaće životinje koje pod normalnim fiziološkim uslovima daju dvoje ili više mladunčadi.

Član 3

Licenciranje uvoznika reproduktivnog materijala

1. Svaka osoba koja vrši uvoz reproduktivnog materijala, organu za licenciranje, pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, treba podneti zahtev za licenciranje.
2. Zahtev za licencu, zajedno sa upotpunjenom dokumentacijom, može se poslati direktno ili putem pošte.
3. Dokumenti za licencu trebaju biti originali ili overene fotokopije.
4. Ministarstvo će odrediti oblik aplikacije koji će biti na raspolaganju za sve zainteresovane.
5. Uslovi za dobijanje licence za uvoženje reproduktivnog materijala su:
  - 5.1. Da bude fizičko ili pravno lice, Ne Vladina Organizacija – NVO, koja u svom statusu regulise distribuciju bioloskog materijala na bazi humanitarne pomoci i da je poljoprivrenik registrovan u registru poljoprivrednika;
  - 5.2. Da poseduje uverenje o registraciji poslovanja, dok poljoprivrednici trebaju posedovati identifikacioni broj farme;
  - 5.3. Da ispunjavaju odgovarajuće tehničke - tehnološke uslove objekata i uređaja za skladištenje, čuvanje i prevoz reproduktivnog materijala u skladu sa uslovima koje određuje Agencija hrane i veterinarstva;
  - 5.4. Da poseduje dokaz o stručnoj spremi osoblja odgovornih za nadgledanje reproduktivnog materijala, a koji trebaju posedovati univerzitetsku diplomu sa: veterinarskog, biotehnološkog ili zootehnološkog fakulteta;
  - 5.5. Da poseduje kopiju ugovora sa centrom skladištenja, čuvanja ili trgovine reproduktivnog materijala;
6. Poljoprivrednici mogu da uvoze životinje za farmu samo za potrebe svoje farme;
7. NVO može da uvozi bioloski materijal da bi raspodelio besplatno i isti se ne može trgovati.
8. Za odobrenje uvoza, poljoprivrednici trebaju da ispune uslove u skladu sa članom 5, stavovima 5.1, 5.2 i 5.3. ovog člana.

Član 4

Komisija za izdavanje licence

1. Ministarstvo formira komisiju za izdavanje licenca koja se sadrži od 5 (pet) članova koji trebaju biti stručnjaci određenih oblasti ministarstva i interesnih strana a ista će se sastajati po potrebi.
2. Nakon podnošenja zahteva za licencu, komisija ili ovlašćeno lice će izvršiti inspekciju objekata, opreme i osoblja za stručnu spremu i pripremiće napismeni izveštaj za konstataciju faktičnog stanja koji se prilaže zahtevu za licenciranje.
3. Komisija razmatra i odlučuje o izdavanju ili odbijanju licence u roku od tri (3) nedelja.

4. Protiv odluke o odbijanju izdavanja licence – podnosioc zahteva može Ministarstvu podneti žalbu u roku od 15 dana nakon primanja odluke.
5. Ministarstvo o žalbi odlučuje u roku od 30 dana.
6. Ministarstvo licencu može obustaviti ili poništiti iz sledećih razloga:
  - 1.1. Ako se utvrdi da su podaci falsifikovani i izjave lažne; i
  - 1.2. Ako vlasnik licence ne poštuje ovo administrativni uputstvo.
7. Rok važenja licence je 3 godine, sa mogućnošću produženja.
  - 1.1. Naplata za dobijanje licence iznosi 150 €,
  - 1.2. Naplata za produžetak licence iznosi 100 €.
8. Zahtev za produženje licence treba biti podnet najmanje 60 dana pre isteka roka licence.
9. Ako uvoznik reproduktivnog materijala ne poštuje dati vremenski rok za produženje licence, isti treba platiti kaznu u iznosu od 20 € za svaki mesec kašnjenja.

Član 5

Odobrenje za uvoz reproduktivnog materijala

1. Ministarstvo odobrava uvoz reproduktivnog materijala. Procedure za odobrenje reproduktivnog materijala su sledeće:
  - 1.1. Za uvoženje reproduktivnog materijala potrebno je ministarstvu podneti zahtev za odobrenje uvoza i to za svako uvoženje. Obrazac za uvoz reproduktivnog materijala priložen je u Dodatku br. 1 i sastavni je deo ovog Administrativnog Uputstva;
  - 1.2. Zahtev za uvoz treba biti podnet najmanje 5 (pet) dana pre izvršenje uvoza;
  - 1.3. Priložen sa zahtevom za odobrenje uvoza, uvoznik reproduktivnog materijala treba podneti i uverenje o inseminaciji – pedigre, koje detaljno sadrži genetsku vrednost reproduktivnog materijala;
  - 1.4. Uvoznik reproduktivnog materijala treba dostaviti podatke o poreklu i o testu učinka reproduktivnih grla ili grla od kojih je uzet reproduktivni materijal kao i dokaz o kvalitetu reproduktivnog materijala;
  - 1.5. Odobrenje se izdaje samo za količinu reproduktivnog materijala za koje su obezbeđeni podaci u skladu sa stavom 1.2, i 1.3, ovog člana. Odobrenje je priloženo u Dodatku Br. 2 i sastavni je deo ovog administrativnog uputstva;
  - 1.6. Odobrenje reproduktivnog materijala kao što je sperma, ovule, priplodna jaja i embrioni, vrši se nakon stručne procene učinka i kvaliteta u laboratoriji koju akredituje ministarstvo, a koja se dokazuje službenim napismenim izveštajem;
  - 1.7. Za odobrenje uvoza reproduktivnog materijala uvoznik je dužan da uplati iznos od 10 (deset) €.

Član 6

Registracija uvoza reproduktivnog materijala

1. Licencirani uvoznici reproduktivnog materijala treba da drži registar uvoza reproduktivnog materijala, u kome registruje sve podatke uvoza reproduktivnog materijala. Registar za uvoz reproduktivnog materijala je jedinstven i sadrži podatke:
  - 1.1. O uvozniku;
  - 1.2. Datumu realizacije uvoza;
  - 1.3. Količini reproduktivnog materijala po vrsti i rasi;
  - 1.4. Porekla i mesta uvoza;

- 1.5. Serijskog broja po vrsti reproduktivnog materijala ili broj registracije za reprodukovane životnje;
- 1.6. Datum proizvodnje reproduktivnog materijala, datum rođenja reprodukovanih životinja;
2. Registar distribucije reproduktivnog materijala je jedinstven i sadrži sledeće podatke:
  - 1.1. Ime i prezime veštačkog inseminatora, za uzgajanje reproduktivnih životinja;
  - 1.2. Adresa;
  - 1.3. Broj licence;
  - 1.4. Količina reproduktivnog materijala po rasi;
  - 1.5. Serijski broj po vrsti reproduktivnog materijala ili broj registracije reproduktivne životinje;
  - 1.6. Datum puštanja u trgovinu;
  - 1.7. Potpis uvoznika i veštačkog inseminatora, za životinje farme za reprodukciju potpis poljoprivrednika.
3. Distribucija sa ciljem trgovine reproduktivnog materijala kao što je sperma koja se koristi za reprodukovanje životinja farme, dozvoljava se samo za licencirane veštačke inseminatore.

Član 7

Standardi kvaliteta reproduktivnog materijala

Ministarstvo je odobrilo ove standarde za kvalitet genetskog materijala, kao što su: sperma, ovule, embrioni, priplodna jaja kao i životinje farme za reprodukciju, kao što su: kopitari za reprodukciju (konji, magarci), sitne životinje za reprodukciju (goveda, ovce, koze i svinje), živina (kokoške, guske i patke), zečevi.

Član 8

Standardi za spermu bikova za veštačko razmnožavanje

1. Dozvoljava se puštanje u promet sperme bikova koja se procenjuje putem testova na osnovi porekla (pedigrea), testa učinka i testa progena koji se procenjuju Ukupnim Indeksom Razmnožavanja, u daljen tekstu UIR (TMI -Total Merit Index) sa minimumom od 100 poena.
2. Ne dozvoljava se puštanje u promet sperme bikova čija je UIR vrednost manja od 100 poena.
3. Sperma puštena u promet treba biti sperma bika čije je poreklo jednog roditelja prošlo test učinka i progena i koji je procenjen Ukupnim Indeksom Razmnožavanja UIR, sa minimumom od 120 poena.
4. Ne dozvoljava se puštanje u promet sperme bika sa poreklom roditelja procenjenog UIR-om sa manje od 120 poena.

Tablica 1. Procena kvaliteta sperme bika na osnovu UIR-a:

Procena	5	4	3	2	1
UIR	preko 130	120- 130	110 - 120	100 - 110	ispod 100

5. Sperma može biti puštena u promet samo ako se, osim genetskih UIR procena, u referentnoj laboratoriji opšta pokretljivost proceni da nije manja od 75% i ako progresivna pokretljivost nije manja od 50%.
6. Ako se u referentnoj laboratoriji proceni da je opšta pokretljivost sperme manja od 75% i da je progresivna pokretljivost manja od 50%, onda se ne dozvoljava da se ista pusti u promet.
7. Samo u specifičnim određenim okolnostima – sperma putem donacije, može se uslovno dozvoliti puštanje sperme u promet, ako je ista u referentnoj laboratoriji procenjena sa opštom pokretnošću od 70% i ako se progresivna pokretljivost spermatozoida proceni na 40%.

Tablica 2. Procena kvaliteta sperme bika na osnovu pokretljivosti:

Procena	5	4	3	2	1
Opšta pokretljivost (%)	Preko 90	85 – 90	80 – 85	75 – 80	Ispod 75
Progresivna pokretljivost (%)	Preko 80	70 – 80	60 – 70	50 – 60	Ispod 50

8. Dozvoljeno je da se sperma pusti u promet samo ako se nakon morfoloških analiza proceni da ista ne sadrži više od 5% patologija sa svaku patologiju ili ukupno ne sadrži više od 20% spermatozoida sa patologijom.
9. Sperma se može pustiti u promet samo ako se tokom mikrobioloških analiza zabeleži da opšti broj mikroorganizama u spermi ne prelazi vrednost veću od 5000 ili ako ne sadrži patogene mikroorganizme.
10. Osim procene za UIR i pokretljivosti spermatozoida, u posebnim se slučajevima mogu uraditi i druge procene kao što su: test otpornosti spermatozoida, test plodnosti spermatozoida “in vitro”, test o patologiji spermatozoida, molekularni i genetski testovi sperme.
11. Na osnovu genetske procene, UIR-a i procene pokretljivosti koje se vrše u referentnoj laboratoriji, osnovaće se ranglista sperme bika koje se mogu koristiti za veštačko razmnožavanje u Republici Kosova.
12. Samo se za naučne i eksperimentalne namere i to u manjim količinama, do 100 doza, može u promet pustiti sperma bika koja ne ispunjava uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom.

Član 9

Standardi za spermu ostalih životinja

1. Dozvoljava se puštanje u promet sperma muških reproduktivnih životinja: konja, magarca, ovna, jarca, bizona i svinje koje se tokom adekvatnih testova za određenu vrstu životinje procene prosekom za određenu vrstu životinje, činjenica koja se dokazuje putem dokumentacije iz mesta izvoza.

2. Sperma drugih životinja može se pustiti u promet ako se, osim genetskih kvaliteta, u referentnoj laboratoriji proceni opštom i progresivnom pokretljivošću, na osnovu referentnih standarda za svaku određenu vrstu životinje.
3. Na osnovu genetske procene i na osnovu procene pokretljivosti, koje se vrše u referentnoj laboratoriji, formiraće se ranglista reproduktivnih životinja, sperma kojih se može koristiti za veštačko razmnožavanje u Republici Kosova.
4. Samo se za naučne i ekperimentalne namere i to u manjim količinama, do 100 doza, može u promet pustiti sperma koja ne ispunjava uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom.

Član 10

Standardi za uvezene embrione goveda

1. Dozvoljava se puštanje u promet embiriona goveda koji poreklom dolaze od bika koji je procenjen UIR-om sa više od 120 peona i krava (majka) koja dolazi od bika i koja je procenjena UIR-om sa više od 120 peona i koji ispunjavaju međunarodne zahteve (Direktiva saveta 89/556/EEC EU-a, datuma 25. Septembar 1989).
2. Embrioni se mogu pustiti u promet samo ako, osim genetskih kvaliteta i UIR-a, u referentnoj laboratoriji utvrdi kvalitet na osnovu standarda koji se koriste u ovakvim slučajevima.
3. Na osnovu genetske procene UIR-a i na osnovu procene referentne laboratorije, formiraće se ranglista na osnovu kvaliteta embriona goveda koje mogu da se puste u promet u Republici Kosova.
4. Samo se za naučne i ekperimentalne namere može uvesti mala količina embriona goveda, koje ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom. Posebna komisija formirana od strane ministarstva odlučuje o količini.

Član 11

Standardi za uvezene embrione drugih vrsta životinja

1. Dozvoljava se putanje u promet enbriona reproduktivnih životinja sa poreklom jednog roditelja koji su na osnovu genetskih i reproduktivnih procena utvrđeni prosečnom vrednošću vrste kojoj pripadaju.
2. Embrioni se mogu pustiti u promet samo ako, osim genetskih kvaliteta, u referentnoj laboratoriji utvrdi kvalitet na osnovu standarda koji se koriste u ovakvim slučajevima.
3. Samo se za naučne i ekperimentalne namere može uvesti mala količina embriona drugih životinja, koje ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom a akoji se mogu koristiti u Republici Kosova. Posebna komisija formirana od strane ministarstva odlučuje o količini.

Član 12

Standardi za uvezene ovule goveda

1. Dozvoljava se puštanje u promet ovula krava sa poreklom od bika, procenjenog UIR-om sa više od 120 poena i krava (majka) koja dolazi od bika koji je procenjen Ukupnim indeksom razmnožavanja UIRsa više od 120 poena kao i sama majka donatora ovula treba biti procenjena vrednošću proseka rase kojoj pripada.
2. Uvezene ovule se mogu raspodeliti samo ako se, osim genetskih kvaliteta UIR-a, u referentnoj laboratoriji proceni o kvalitetu na osnovu standarda koji se koriste.
3. Na osnovu genetske procene UIR-a i na osnovu procene referentne laboratorije, formiraće se ranglista na osnovu kvaliteta ovula goveda koje mogu da se puste u promet u Republici Kosova.
4. Samo se za naučne i ekperimentalne namere može uvesti mala količina ovula krave, koje ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom. Posebna komisija formirana od strane ministarstva odlučuje o količini.

Član 13

Standardi za uvezene ovule drugih vrsta životinja

1. Dozvoljava se puštanje ovula u promet ženskih reproduktivnih životinja – donatora ovula koje su poreklom od roditelja koji su na osnovu genetskih i reproduktivnih procena procenjene vrednošću proseka vrste kojoj i pripadaju.
2. Ovule se mogu pustiti u promet samo ako, osim genetskih kvaliteta, u referentnoj laboratoriji utvrdi kvalitet na osnovu standarda koji se koriste u ovakvim slučajevima.
3. Samo se za naučne i ekperimentalne namere može uvesti mala količina ovula drugih vrsta životinja, osim krava, koje ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom. Posebna komisija formirana od strane ministarstva odlučuje o količini.

Član 14

Standardi za uvezena priplodna jaja

1. Dozvoljava se puštanje u promet priplodnih jaja živina, za koje se na osnovu prateće dokumentacije dokazuje sa pripadaju kvalitetnoj rasi živine ili odgovarajućih hibrida i da su slobodne od infektivnih bolesti.
2. Priplodna jaja živine mogu biti puštena u promet samo ako se, osim genetskih i rasnih kvaliteta ili hibrida, u referentnoj laboratoriji proceni o njihovom kvalitetu na osnovu standarda koji se koriste u ovakvim slučajevima.

3. Na osnovu genetske procene i na osnovu procene u referentnoj laboratoriji, formiraće se ranglista na osnovu kvaliteta jaja živine koja se mogu koristiti u Republici Kosova.
4. Samo se za naučne i eksperimentalne svrhe može uvesti mala količina priplodnih jaja koja ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom. Posebna komisija formirana od strane ministarstva odlučuje o količini.

Član 15

Standardi za uvoz muških reproduktivnih grla

1. Dozvoljava se uvoz reproduktivnih bikova, sperma kojih će se koristiti za veštačko ili prirodno razmnožavanje, ako je za te bikove utvrđeno:
2. Odakle dolaze: imaju potpun pedigre i poreklom su od bika koji je procenjen UIR-om sa preko 130 poena, i krava (majka) koja poseduje potpun pedigre i produktivnost u proseku rase kojoj pripada.
3. Ima urađen test učinka i tokom testa učinka utvrđen je prosek standarda za određenu rasu.
4. Da ima urađen test progena i da bude procenjen UIR-om sa najmanje 120 poena.
5. Izuzetak od gore navedenih procena može se izvršiti ako bik koji se uvozi za Centar za veštačku inseminaciju a koji treba da ispuni samo kriterijume za tačke 1 i 2, a nije odradio test progena (tačka 3), mora ovaj test odraditi u Republici Kosova, na osnovu međunarodnih standarda koji regulišu ovo pitanje.
6. Samo se za naučne i eksperimentalne namere može izvršiti uvoz reproduktivnih bikova, i to u malim količinama, a koji ne ispunjavaju uslove predviđene ovim administrativnim uputstvom. Posebna komisija formirana od strane Ministarstva određuje o količini.

Član 16

Standardi za licenciranje muških grla za prirodno razmnožavanje

1. Za prirodno razmnožavanje mogu se koristiti samo licencirana muška reproduktivna grla koja imaju potpun pedigre, poreklom su iz bika koji je procenjen Ukupnim indeksom razmnožavanja UIR sa više od 120 poena, i krave (majka) koja poseduje potpun pedigre i produktivnost u proseku rase kojoj i pripada. Licencirani bik za prirodno razmnožavanje takođe treba ispuniti uslove za procenjivanje fenotipičnih osobina i reproduktivnog stanja.
2. Procena fenotipičnih osobina reproduktivne životinje vrši se od strane stručne komisije ovlašćene od strane MPŠRR-a, dok se reproduktivna i zdravstvena procena vrši od strane stručne komisije ovlašćene od strane AHV-a.

3. Samo u slučajevima kada ne postoji dovoljno reproduktivnih životinja neke određene rase, onda se za prirodno razmnožavanje može koristiti i bik licenciran rase pod gore navedenim zahtevima.
4. Svi bikovi koji su licencirani za prirodno razmnožavanje trebaju biti pod stalnom zdravstvenom kontrolom AHV-a.
5. Potrebno je da se najmanje jednom godišnje izvrši procena reproduktivne životinje od koje se uzima sperma kako bi se izvršila ponovna procena reproduktivnog stanja.
6. Ako reproduktivni bik za prirodnu reprodukciju ispunjava uslove razmnožavanja i reproduktivnosti, onda je potrebno doneti odluku (licencu) o načinu nastavka korišćenja istog.

Član 17

Dozvoljava se korišćenje mešane sperme. Mešana sperma se koristi kod životinja višedelnih farmi kao i za istraživačko – naučne svrhe.

Član 18 Zabrane

1. Zabranjuje se puštanje u promet i korišćenje reproduktivnog materijala koji nije odobren od strane Ministarstva;
2. Zabranjuje se puštanje reproduktivnog materijala u promet ako učinak i test kvaliteta nije u skladu sa standardima usvojenih od strane Ministarstva;
3. U slučaju konfiskovanja reproduktivnog materijala, uvozniku i vlasniku se oduzima uverenje;
4. Zabranjuje se razmnožavanje reprodukovanim materijalom koji prouzrokuje sukob rasa.

Član 19 Licenciranje veštačkih inseminatora

1. Poljoprivrednici registrovani u registru farme i pravna lica koja se bave veštačkim razmnožavanjem, trebaju učestvovati na obukama koje organizuje nadležno delo koje određuje ministarstvo. Obuke se organizuju u tri modula.
  - 1.1 Prvi modul obuke: učestvuju svi poljoprivrednici registrovani u registru koji se bave intenzivnim razmnožavanjem stočarskih životinja i koje imaju najmanje 25 muških grla/krava za reprodukciju, 3 grla krmača za reprodukciju, 150 sitnih grla (ovce ili koze) i 3 kobile za reprodukciju.
  - 1.2 Drugi modul obuke: sve osobe koje se bave veštačkom inseminacijom a koje se završile srednju stručnu veterinarsku školu i rade u nekoj od veterinarskih ordinacija koja je licencirana od strane Agencije za hranu i veterinarstvo, učestvuju ovom delu obuke.
  - 1.3 Treći modul obuke: učestvuju svi veterinari koji su zapošljeni ili su pak vlasnici veterinarskih ordinacija licenciranih od strane Agencije za hranu i veterinarstvo. Obuka veterinara je administrativnog nivoa za registraciju podataka, održavanje registra i izveštavanje.

2. Ministarstvo, fakultet poljoprivrede i veterinarstva i Kosovska Komora veterinara, formiraju stručnu komisiju za izradu programa obuke u skladu sa modulima za sertifikaciju inseminatora.
3. Ministarstvo određuje nadležno telo koje će se baviti sertifikacijom veštačkih inseminatora.
4. Poljoprivrednici koji ispunjavaju uslove u skladu sa članom 9, stav 1, stav 1.1 i pravna lica koja se bave veštačkim razmnožavanjem, trebaju dobiti licencu u roku od 12 (dvanaest) meseci od datuma stupanja na snagu ovog administrativnog uputstva.

Član 20

Uslovi za licenciranje veštačkih inseminatora

1. Uslovi za licenciranje veterinarskih tehničara kao veštačkih inseminatora su:
  - 1.1. da poseduju diplomu za odgovarajuću stručnu spremu;
  - 1.2. da budu sertifikovani od strane odgovarajućeg tela odobrenog od strane Ministarstva;
  - 1.3. da poseduju ugovor sa veterinarskom ambulantom licencirane od strane Agencije za hranu i veterinarstvo.
2. Uslovi za licenciranje poljoprivrednika kao veštačkih inseminatora su:
  - 1.1. da budu registrovani u registru poljoprivrednika;
  - 1.2. da ispunjavaju uslove u skladu sa članom 9, stav 1, tačka 1.1, ovog administrativnog uputstva;
  - 1.3. da bude sertifikovan od strane odgovarajućeg organa odobrenog od strane Ministarstva;
  - 1.4. da poseduje odgovarajuću opremu za skladištenje, transport biološkog materijala i da poseduje uređaje za razmnožavanje;
  - 1.5. da bude vlasnik ili lice ovlašćeno od strane vlasnika farme. Vlasnik farme može ovlastiti samo jednu osobu.
3. Po dobijanju licence kao veštački inseminator, veterinarski tehničari su dužni da plate porez za licenciranje u iznosu od 150 €.
4. Poljoprivrednici su oslobođeni od plaćanja poreza.
5. Licenca se izdaje na 3 – trogodišnji period, sa mogućnošću produženja.
6. Za produženje licence kao veštački inseminator, veterinarski tehničari plaćaju iznos od 100 €.
7. Ministarstvo priprema, održava i objavljuje listu osoba koje su licencirane za izvršavanje usluge veštačke inseminacije.

Član 21

Registar inseminacije

1. Veštački inseminatori održavaju registar inseminacije. Registar inseminacije je jedinstven i sadrži sledeće podatke:
  - 1.1. Vlasnika i adresu;
  - 1.2. Identifikacioni broj farme;
  - 1.3. Broj registracije životinje;
  - 1.4. Datum inseminacije;
  - 1.5. Serijski broj i rasu materijala za reproduktivnost;
  - 1.6. Ime i prezime veštačkog inseminatora;
  - 1.7. Broj licence;
  - 1.8. Datum kontrole graviditeta.
2. Veštački inseminatori trebaju dokazati svako razmnožavanje Uverenjem za razmnožavanje. Uverenje o razmnožavanju se vrši u tri kopije. Jedna za vlasnika životinje, jedna za veštačkog inseminatora i jedna kopija za ministarstvo.

3. Sadržaj Uverenja o razmnožavanju treba biti jedinstven sa svakog licenciranog veštačkog inseminatora. Treba sadržati: ime subjekta, br. licence veštačkog inseminatora i adresu vlasnika oplođene životinje, broj registracije i serijski broj materijala za reprodukciju.
4. Podaci Uverenja o razmnožavanju registruju se u registru inseminacije najkasnije 3 – tri dana od izvršenja razmnožavanja.
5. Podaci Uverenja o razmnožavanju trebaju biti registrovani i u Protokolu Agencije za hranu i veterinarstvo.
6. Podaci registra se čuvaju na najmanje 5 – pet godina.

Član 22

Ministarstvo je odobrilo standard za izračunavanje nivoa razmnožavanja za licencirane veštačke inseminatore, sa minimalnom prihvatljivom granicom od 55% oplođenih grla.

Član 23

Licenciranje muških grla za prirodnu reprodukciju

1. Ministarstvo određuje telo nadležno za licenciranje muških grla za prirodnu reprodukciju.
2. Procena muških grla za reprodukciju vrši se u sledećem starosnom dobu:
  - 1.1. bik u uzrastu od 10-15 meseci;
  - 1.2. svinja u uzrastu od 6-10;
  - 1.3. ovan u uzrastu od 8-12;
  - 1.4. bizon u uzrastu od 12-20;
  - 1.5. jarac u uzrastu od 8-12;
  - 1.6. ždrebe u uzrastu od 18-24 meseci.

Član 24

Registar muških grla za prirodnu reprodukciju

1. Ministarstvo određuje telo nadležno za održavanje registra muških grla koje se koriste za prirodnu reprodukciju. Registar sadrži sledeće podatke:
  - 1.1. Vlasnika i adresu;
  - 1.2. Broj registracije i rasu;
  - 1.3. Datum rođenja;
  - 1.4. Podatke o poreklu;
  - 1.5. Datum početnog testiranja;
  - 1.6. Datum početka reprodukcije;
  - 1.7. Lekarsko uverenje; i
  - 1.8. Datum ponovnog redovnog testiranja.
2. Ponovno testiranje muških grla koje se koriste za prirodnu reprodukciju treba se vršiti 2 (dva) puta godišnje.

Član 25

Ministarstvo formira stručnu komisiju koja određuje kriterijume za procenu muških grla za reprodukciju, po rasi i kvalitetu.

Član 26 Registar prirodnog razmnožavanja

1. Vlasnik muških grla za prirodnu reprodukciju treba održavati registar prirodnog razmnožavanja koji sadrži sledeće podatke:
  - 1.1. Vlasnik i adresa oplodene životinje;
  - 1.2. Datum oplodnje;
  - 1.3. Br. registracije oplodene životinje;
  - 1.4. Starost;
  - 1.5. Vlasnik i br. licence bika;
  - 1.6. Rasu;
  - 1.7. Br. parenja za ista grla.
2. Vlasnik muških grla za prirodnu reprodukciju treba svako razmnožavanje dokazati Uverenjem za razmnožavanje. Uverenje o razmnožavanju se izdaju u tri kopije. Jedna za vlasnika životinje, jedna za veštačkog inseminatora i jedna kopija za Ministarstvo.
3. Sadržaj Uverenja o razmnožavanju treba biti jedinstven za svakog vlasnika muških grla za licenciranu prirodnu reprodukciju. Uverenje o razmnožavanju treba sadržati: ime vlasnika licencirane životinje za prirodno razmnožavanje, br. licence muških grla koja se koriste za prirodnu reprodukciju i adresu vlasnika oplodene životinje, broj registracije.
4. Podaci Uverenja za razmnožavanje registruju se u registru za inseminaciju najkasnije 3 – tri dana nakon izvršenja inseminacije.
5. Podaci Uverenja o razmnožavanju trebaju biti registrovani i u Protokolu Agencije za hranu i veterinarstvo.
6. Podaci registra se čuvaju na najmanje 5 – pet godina.

Član 27

1. Ministarstvo jednom posebnom odlukom određuje nadležno telo koje će se baviti proveravanjem kvaliteta i učinka grla za prirodnu reprodukciju.
2. nadležno telo koje će se baviti proverom bezbednosti reproduktivnog materijala jeste Agencija hrane i veterinarstva.

Član 28

1. Procenjivanje učinka veštačkih inseminatora vrši se od strane stručnog tela koje u svom sadržaju treba imati:
  - 1.1. Ministarstvo – 1(jedan) predsedavajući;
  - 1.2. Fakultet poljoprivrede i veterinarstva – 1 (jedan) predstavnik;
  - 1.3. Agencija hrane i veterinarstva – 1 (jedan) predstavnik;
  - 1.4. Genetski centar “GenKos” – 1 (jedan) predstavnik; i
  - 1.5. Komora Kosovskih veterinarara – 1 (jedan) predstavnik.

Član 29

1. Dobijanje i otkazivanje licence za uvoznike reproduktivnog materijala i licencirane veštačke inseminatore vrši se u slučajevima kada:
  - 1.1. su podaci pedigreea za materijal reprodukcije falsifikovani, ili su falsifikovani podaci evidencije u registrima reproduktivnog materijala, sa ciljem manipulisanja;
  - 1.2. se ne održavaju podaci registra reproduktivnog materijala i registra inseminacije; i
  - 1.3. kada se upotrebljava reproduktivni materijal koji nije odoreb od strane nadležnog organa.

Član 30

1. Nadležni organi koji su odobreni od strane ministarstva za specijalizovane usluge u skladu sa mandatom određenim ovim administrativnim uputstvom, trebaju pripremiti programe, kriterijume i standarde, isti postaju zvanični i primenljivi nakon odobravanja istih od strane ministarstva.
2. Nadležni organi koji su odobreni od strane ministarstva za usluge koje su u skladu sa mandatom određenim ovim administrativnim uputstvom, izveštavaju ministarstvu.

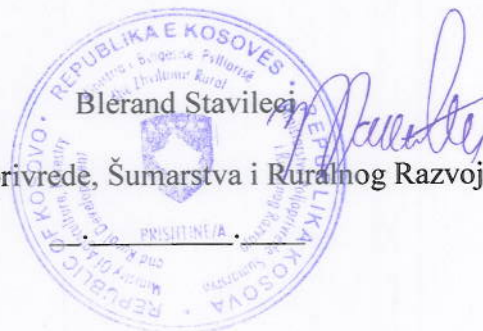
Član 31 Neprimenjivanje

Neprimenjivanje ovog administrativnog uputstva sankcioniše se u skladu sa članom 75 i 76 zakona br. 04/L – 191 o Stočarstvu (Službeni Glasnik Republike Kosova br. 25/8 juli 2013).

Član 32 Stupanje na snagu

Ovo administrativno uputstvo stupa na snagu sedam (7) dana nakon potpisivanja istog od strane Ministra.

Ministar Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja

Dodatak br. 1

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO
QEVERIA E KOSOVËS / VLADA KOSOVA / GOVERNMENT OF KOSOVA

MINISTRIA BUJQËSISË, PYLLTARISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, SUMARSTVA I RURALNOG RAZVOJA
MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL DEVELOPMENT

Departamenti i Politikave Bujqësore dhe i Tregtisë / Departman Poljoprivrednih Politika i
Trgovine / Department of Agriculture Policy and Trade

Zahtev za uvoz reproduktivnog materijala

Br. ___/___

Uvoznik:

Adresa uvoznika:

Br. licence / Br. registra farme (za poljoprivrednike):

Kontakt broj telefona:

Vrsta biološkog materijala:

7. Domaća životinja za reprodukciju / Živina br. grla / jedinica: _____ Pol:
Ž, M, Rasa / Hibridi: _____
8. Sperma: Br. i doza: _____ Vrsta domaće: _____ Rasa: _____
9. Ovule/ priplodna jaja: br. jedinica: _____ Vrsta domaće životinje: _____ Rasa /
Hibridi: _____
10. Embrioni: br. jedinica: _____ Vrsta domaće životinje: _____ Rasa/ Hibridi: _____

Datum:

Potpis:

_____

_____

Aneks Nr. 2

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO
QEVERIA E KOSOVËS / VLADA KOSOVA / GOVERNMENT OF KOSOVA

MINISTRIA BUJQËSISË, PYLLTARISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, SUMARSTVA I RURALNOG RAZVOJA
MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL DEVELOPMENT

Departamenti i Politikave Bujqësore dhe i Tregtisë / Departman Poljoprivrednih Politika i
Trgovine / Department of Agriculture Policy and Trade

ODOBRENJE

Za uvoz reproduktivnog materijala: domaće životinje za reprodukciju, spermu,
ovule, priplodna jaja i embrione

Br. __/ __

Registrovana organizacija:

Ime i prezime:

Adresa :

Br. tel.:

U skladu sa članom 71, stav 2,3 i 5 zakona za Stočarstvo br. 04/L-191 datuma: 06.06.2013 i AU xxxxxxx, odeljenje za poljoprivredne politike i trgovinu / MPŠRR odobrava zahtev za uvoz reproduktivnog materijala podnetog dana: xx.xx.xxxx br. arhive xxxx za uvoz:

Domaće životinje za reprodukciju / Živina za reprodukciju..... _____ grla /jedinica

Sperma..... _____ doza

Ovule/ Priplodna jaja i embrioni / broj..... _____ jedinice

Embrioni:..... _____ jedinice

Datum: xx. xx. Xxxx

Direktor odeljenja poljoprivrednih politika i trgovine